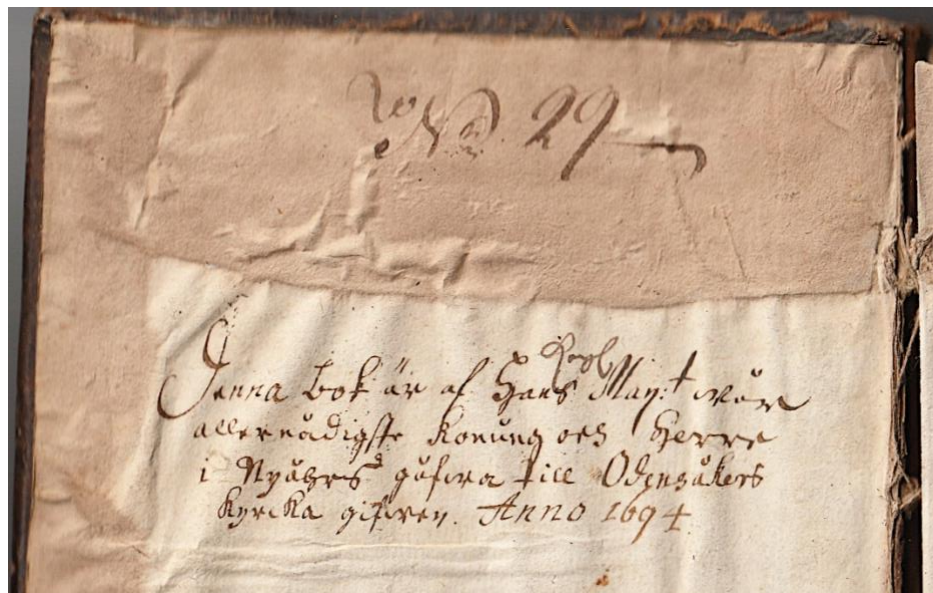

Outgrundliga vägar bär fram till Hembygdsföreningens arkiv idag

Föreningens återkommande fotokvällar är en begivenhet som ofta innebär spännande överraskningar med foton och dokument från förr, vilka berikar föreningens arkiv - både det Digitala Arkivet och arkivet för fysiska foton och handlingar beläget i Varnhemsgården.

Torsdagen den 19 september överträffades dock alla tidigare rekord över handlingar med aktningstvåld! Anders Främst från Björktuna, Varnhem hade med sig en skinnklädd bok som visade sig vara skänkt till **Odensåkers kyrka 1694!**

Texttolkning:

Denna bok är av Hans Konglige Maj:t sköna allranådigste Konung oss Herrar i Nyågård gåfva till Odensåkers Kyrka gifven Anno 1694

Var hade han fått den ifrån? Vi måste berätta historien om huset **Björktuna** för att förstå hur Anders kunde komma med denna gamla bok och vilja skänka den till föreningens arkiv.

Turiststuga var ett begrepp som myntades under framväxt av en insikt om behovet av en sund levnadsstil och stärkande friluftsliv under början av 1900-talet. Det myntades tidigt för stugor som uppfördes i inte minst i fjälltrakterna av olika sammanslutningar för att kunna hyras och vistas i av sina medlemmar. Tjänstemannasammanslutningar av de mest skilda slag "ledde sina medlemmar ut från städernas arbete till "week-ends" i naturen eller semesterdagar i föreningens 'egna hem'.

De framväxande lokala **Turistföreningarna** tog över begreppet och ofta även de redan uppförda turiststugorna och anlade själva ett stort antal turiststugor över hela Sverige. I mångt och mycket var de föregångare till senare tiders vandrarhem. Svenska Turistföreningen bildades 1885 och bedrev först sin verksamhet huvudsakligen i fjällen med flera turiststugor, startade sitt första vandrahem i Gränna 1933 och hade redan efter 2 år 187 vandrahem i egen regi över hela Sverige. Valle härads turistförening startades 1895 på initiativ av kapten Sigge Flach i Axvall och han var alltså ordförande i Valle härads krets-förening af Svenska Turistföreningen.

Naturkänsla, fosterländskhet och religiösa förtoner fanns med från start inom turistföreningarnas grunder och många var de kyrkoherdar som engagerade sig. Flach menade att befolkningen i Valle härad var "hygglig, välvillig, rättskaffens och behaglig att leva bland". Området runt Varnhem var ofta beskrivet som ett särdeles skönt område i kanten mellan berg och kulturlandskapet nedanför med vandringsleder mot bl a Öglunda, där föreningen 1910 uppfört ett magnifikt utsiktstorn.

Flach motiverade sitt bildande av Valle härads turistförening enligt följande;

"Då turistströmmen kan få - och har - en stor fosterländsk betydelse och då de trakter till vilka turisterna komma, kunna skörda avsevärda ekonomiska fördelar, vill styrelsen uppmana alla, särskilt ungdomen, att bemöta alla turister väl. Låtom oss tävla med varandra att bemöta främlingar så att de trivas hos oss." Med den här bakgrunden var det inte konstigt att man letade plats för en s.k. turiststuga också i Varnhem under 1900-talets inledande kvartal. Tydligt fann man den platsen på Fogdegårdens mark.

I husförhörslängd för 1922 - 1938 finns **Turiststugan** registrerad som en egen registerpost med boende. Då skrevs som ägare en **kyrkoherde Björkman i Odensåker! Huset** finns uppförd på karta efter att kyrkoherde Björkman från Odensåker köpt fastigheten Klostret Fogdegården 4:8 (som den då hette efter avstyckning från Fogdegården). Den säljs av ägarna sedan 1919 av en del av Fogdegården, Carl och Beda Berner. Mellan 1925 - 1935 hade kyrkoherden hyresgäster i huset. 1934 lät kyrkoherden bygga om huset och 1935 flyttade **kyrkoherde Karl Anshelm Björkman**, född i Falköping 1864-07-14 in i huset med hustrun Karin Björkman, född Åberg i Trollhättan 1871-06-16 samt dottern Valborg Karin Maria Björkman, föd i Husaby 1903-08-05. Kyrkoherden var då 71 år gammal.

Det verkar som familjen hade en omfattande verksamhet med café, turister och kyrklig verksamhet under kyrkoherde Ahlners tid i Varnhem. Ahlner var själv aktiv medlem i Valle härads turistförening.

Han dog i en aktningsvärd ålder av 91 år 1960-05-15. Han begravs i Varnhems kyrka under ett stort uppbåd av präster från en rad olika håll - se artikel från hans jordfästning:

I Varnhems klosterkyrka jordfästes i onsdags stoftet av kyrkoherde emeritus Carl Anshelm Björkman, Björktuna, Varnhem. Som prestaverande fungerade prosten Albåge, Horn, och kyrkoherde Nordner, Sventorp. Kistan bars in i kyrkan av kyrkovärdar från Odensåker. Från läktaren sjöng komminister H. Bjurklo till orgel- och violinackompanjemang utfört av kantor E. Lönnkvist och pastorsadj. A. Skäremo Händels "Largo". Efter psalmsång höll hovpredikanten Paul Nilsson griftetal med utgång från Rom. 8: 24—28 "I hoppet äro de frälsta" och förrättade därefter jordfästningen. Från predikstolen talade prosten Karl Lindholm, Skövde, över Luk.: 1: 45. begravningsmässan utfördes av komminister H. Bjurklo och prosten K. David Ahlner. Därefter sjöng pastor Bjurklo "Den store, hvide flock" av Grieg. Vid graven nedlades en vacker blomstergård. I den långa raden av talare märktes prosten Hellström, som talade för Mariestads kontrakt, prosten Hermansson för Billings kontrakt, prosten Paul Nilsson, Skövde, prosten Ahlner för Varnhems kyrkliga syförening och ungdomskrets, fanj. Karlsson, Varnhem, för kyrkobrodrakåren, lantbr. Erik Jonsson, Odensåker, och handl. Sven Bohlin, N:a Lundby, för forna konfirmander, fru Brita Johansson, Odensåker, prosten Albåge, Horn, komminister Bjurklo, Öglunda, representanter från olika socknarna i Odensåkers pastorat o. s. v. De anhörigas tack framfördes av den avlidnes måg, kyrkoherde Ludvig Hjelmgren, Reftele.

* * *

Prosten Albåge, Horn och kyrkoherden Nordner var 'prestaverande'*. Sång av komminister Harald Bjurklo ackompanjerad av kantor E. Lönnkvist på orgel och violin av pastorsadjunkt A Skäremo.

Hovpredikanten Paul Nilsson höll griftetal och från predikstolen talade prosten Karl Lindholm, Skövde. Begravningsmässan utfördes av komminister H. Bjurklo och prosten K David Ahlner.

Talare var prosten Hellström för Mariestads kontrakt, prosten Hermansson för Billings kontrakt, prosten Paul Nilsson, Skövde, prosten Ahlner för Varnhems kyrkliga syförening och ungdomskrets, fanjunkare Karlsson för kyrkobrodrakåren, lantbrukare Erik Jonsson, Odensåker och handlaren Sven Bohlin, N:a Lundby, för forna konfirmander, fru Brita Johansson, Odensåker, prosten Albåge, Horn komminister Bjurklo, Öglunda och representanter för de olika socknarna i Odensåkers pastorat o.s.v.

De anhörigas tack framfördes av den avlidnes måg, kyrkoherde Ludvig Hjelmgren, Reftele. I uppräknningen finns alltså ett dussintal präster närvarande!

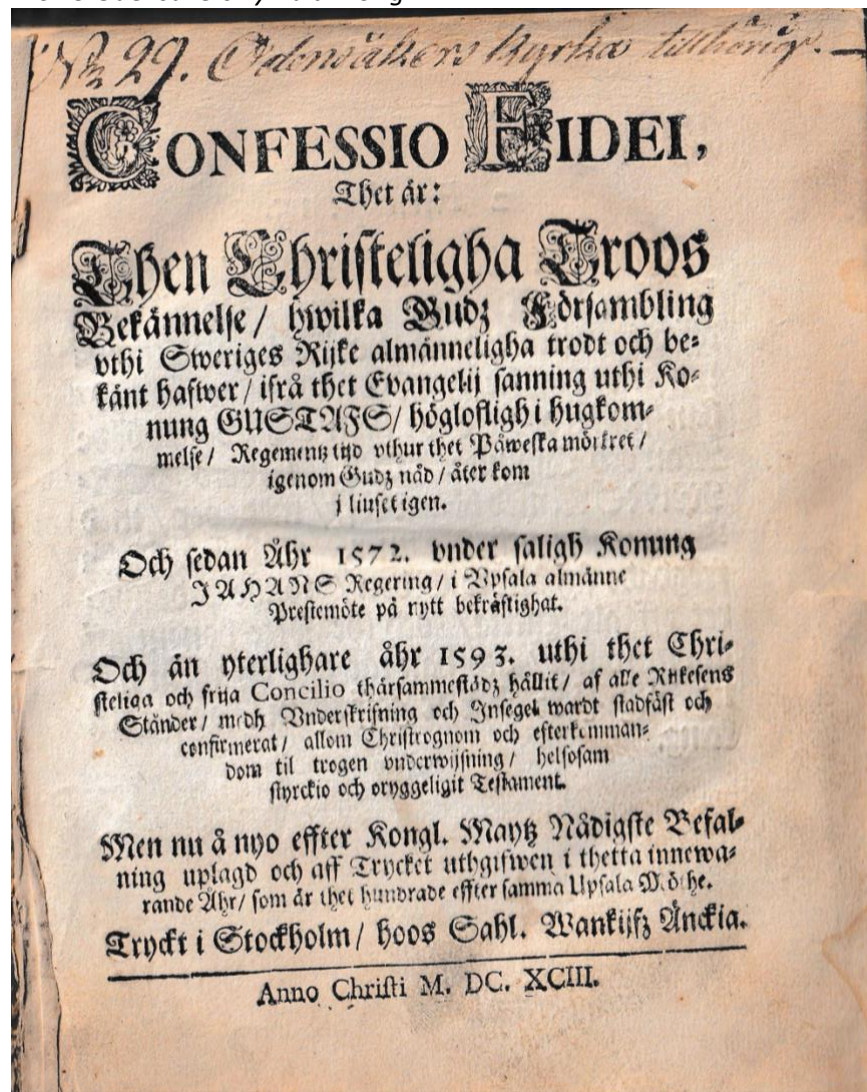
*En prestav är en florbhängd stång som bärs i täten av ett sorgetåg eller som hedersvakt under begravningsceremonin. Ordet kommer från ryskans pristav – uppsyningsman och avser ursprungligen den prestaverande marskalken med sin stav i spetsen för en procession

Björktuna, uppkallat efter ägaren Björkman, köptes 1962 av kontoristen Gösta Främst, som var nuvarande ägares Anders Främst far.

I samband med en renovering hittades undangömd i en vägg den bok som nu nått Hembygdsföreningen. Troligen har kyrkoherde Björkman av någon outgrundlig anledning tagit med sig skriften från Odensåkers kyrka och gömt den i väggen i samband med ombyggnaden 1934!?

Följande framgår av den gamla skriften - förutom den daterande inledningen;

N:o 29 Odensåkers kyrka tillhörig

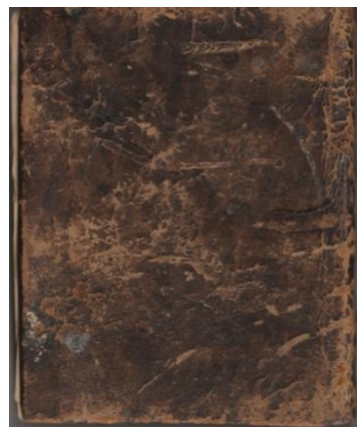
Om texten Confessio Fidei;

En för alla bindande trosbekännelse”, antagen i Uppsala 1593, kallas också Uppsala mötes beslut om religionen, tryckt 1594.

Confessio Fidei innehöll de tre fornkyrkliga symbola: Augsburska bekännelsen (Augusta invariata) och kyrkoordningen 1571, som gjordes till grund för lära och kult.

”Tryckt i Stockholm, hoos Sahl. Wankijffz änckia. Anno Christi M. DC. XCIII. 1693”

Skriften innehåller dessutom förteckningar över Sveriges prästerskap och adel från tiden och mycket, mycket mera för den som flytande läser 1600-talssvenska i skrift.

Boken är ca 15 x 20 cm och har 141 sidor inbunden i vackert tummat skinn.

Artikelförfattare Kent Friman